

Finansutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av bilagan till lagen om tobaksaccis

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av bilagan till lagen om tobaksaccis (RP 25/2019 rd): Ärendet har remitterats till finansutskottet för betänkande.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Delegationen har hört

- konsultativ tjänsteman Pia Kivimies, finansministeriet
- konsultativ tjänsteman Jenni Oksanen, finansministeriet
- överinspektör Kimmo Lietkari, Skatteförvaltningen
- bevakningschef Sami Outinen, Tullen
- expert Otto Ruokolainen, Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- styrelseledamot Lauri Mäkinen, Tupakkateollisuusliitto ry
- chefsekonom Mikael Kirkko-Jaakkola, Skattebetalarnas Centralförbund rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- social- och hälsovårdsministeriet
- Ålands landskapsregering
- Finlands Dagligvaruhandel rf
- Cancerorganisationerna.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om tobaksaccis ändras. Accisen, dvs. punktskatten, på cigaretter, cigarrer och cigariller, pip- och cigarettobak samt finskuren tobak avsedd att rullas till cigaretter föreslås bli höjd med i genomsnitt 14 procent. Höjningarna ska gälla punktskatten per enhet för tobaksprodukter. Höjningarna ska genomföras i fyra steg under två års tid, så att den första höjning-

Betänkande FiUB 6/2019 rd

en görs vid ingången av 2020, den andra den 1 juli 2020, den tredje vid ingången av 2021 och den fjärde den 1 juli 2021. Punktskatten höjs med lika många euro i varje steg.

Till följd av höjningarna beräknas priset på cigaretter och finskuren tobak avsedd att rullas till cigaretter stiga med i genomsnitt 12 procent.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2020 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2020. Den tillämpliga accistabellen ändras med ett halvt års mellanrum.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Bakgrund

Propositionen ingår som ett led i höjningarna av punktskatten på tobak enligt regeringsprogrammet för statsminister Antti Rinnes regering. Målet är att få in totalt 200 miljoner euro mer i skatteintäkter under regeringsperioden. Propositionen gäller åren 2020 och 2021, och avsikten är att de åren i fyra omgångar höja punktskatten på tobak med sammanlagt 14 procent i genomsnitt. Den första höjningen avses träda i kraft vid ingången av nästa år, följande höjningar med ett halvt års mellanrum och den sista den 1 juli 2021. Avsikten är att en proposition som gäller 2022 och 2023 ska lämnas senare.

Punktskatten på tobak har höjts varje år sedan 2009 med undantag för 2011 och 2013. Åren 2016—2019 genomfördes höjningarna halvårsvis i stället för årligen. Propositionen ligger i linje med de egentliga höjningsgrunder som generellt har tillämpats på senare år i ändringar av lagen om tobaksaccis.

Höjningarna fokuserar således på skatten per enhet på tobaksprodukter. Dessutom höjs den enhetsspecifika minimiskatten så att höjningarna i procent koncentreras på produkter som är något billigare än genomsnittet. Avvägningen spelar en roll eftersom ungefär en tredjedel av alla skattebelagda cigaretter berördes av minimiskatt 2018. Minimiskatten garanterar att också skatten på de billigaste produkterna kan anses tillräckligt hög i hälsopolitiskt avseende.

Statens skatteintäkter beräknas öka med cirka 100 miljoner euro på årsnivå till följd av ändringarna. Effekten på intäkterna väntas dock infalla fullt ut först 2022. Skatteintäkterna de två kommande åren blir betydligt mindre än så på grund av att höjningarna genomförs i flera omgångar, skatteredovisningen sker i perioder och de skattskyldiga bereder sig på höjningarna i förväg. Nästa år räknar man därför med omkring 17 miljoner euro i intäkter och beräkningen för 2021 är cirka 57 miljoner euro.

Betänkande FiUB 6/2019 rd

Utskottets ståndpunkt

Utskottet anser att upplägget i propositionen och det stegvisa ikraftträdandet av höjningarna är motiverade. Även om höjningarna fokuseras på skatten per enhet kommer lagen om tobaksaccis att förbli oförändrad i fråga om sin uppbyggnad med en kombination av tre skatteelement. Det betyder att det fortfarande kommer att finnas möjlighet att effektivt ta ut skatt på tobaksvaror i alla priskategorier.

Att höjningarna genomförs stegvis bidrar för sin del till att de enskilda ändringarna är måttfulla. Det är viktigt för att myndigheterna ska kunna ha så bra kontroll som möjligt över resandeförseln och tobakssmugglingen. De föreslagna skattehöjningar är av samma storleksordning som tidigare stegvis genomförda skattehöjningar, vilka enligt utfrågade sakkunniga inte har ökat smugglingen eller resandeförseln. Utskottet anser det motiverat att skattehöjningarna genomförs stegvis, så att det går att ge akt på effekterna och vid behov reagera på förändringar.

I samband med behandlingen av propositionen har också frågan om den rätta beskattningsnivån på vätskor för elektroniska cigaretter aktualiserats. I propositionen föreslås det inte att skatten på dessa vätskor ska höjas. Utfrågade sakkunniga har lyft fram osäkerhetsfaktorer när det gäller att beräkna skattenivån. Skatten på vätskor för elektroniska cigaretter infördes vid ingången av 2017, då det ännu inte fanns uppgifter om priser, använda kvantiteter och användningssätt för vätskorna.

Det är fortfarande inte möjligt att fastställa den mängd vätska som motsvarar en cigarett, eftersom elektroniska cigaretter skiljer sig från traditionella tobaksprodukter i fråga om sammansättning, användningssätt och skadeverkningar. I avsaknad av jämförelseuppgifter har man försökt lägga skattenivån på så sätt att ändringen av priset på vätskor för elektroniska cigaretter inte till följd av att skatten införs i betydande grad styr förbrukningen bort från den skattepliktiga försäljningen.

Vid utfrågningen i utskottet har det betonats att det primära är att se till att konsumtionen går i riktning mot inhemsk skattepliktig försäljning i en situation där konsumenterna av elektroniska cigaretter är vana att skaffa produkterna via internet. Därefter är det möjligt att överväga en skattehöjning utan att de hälsorelaterade och fiskala målen går förlorade. Utskottet stöder detta tillvägagångssätt och den valda lösningen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Finansutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 25/2019 rd utan ändringar.

Betänkande FiUB 6/2019 rd

Helsingfors 8.11.2019

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Johannes Koskinen sd
vice ordförande Antti Rantakangas cent
medlem Tarja Filatov sd
medlem Timo Heinonen saml
medlem Vilhelm Junnila saf
medlem Heli Järvinen gröna
medlem Esko Kiviranta cent
medlem Jari Koskela saf
medlem Elina Lepomäki saml (delvis)
medlem Markus Lohi cent
medlem Pia Lohikoski vänst
medlem Raimo Piirainen sd
medlem Jussi Saramo vänst
medlem Sari Sarkomaa saml
medlem Sami Savio saf
medlem Pia Viitanen sd
medlem Ville Vähämäki saf
ersättare Veronica Rehn-Kivi sv.

Sekreterare var

utskottsråd Ilkka Lahti.